

КОЛКУ ВЛАДАТА ГИ ИСПОЛНУВА ВЕТУВАЊАТА ЗА МЛАДИТЕ?

Двегодишен пресек на мерките
за млади од Програмата на
Владата 2024-2028

Бриф за политиките бр. 84

По две години од мандатот, исполнети се **4 од 23** следени мерки за млади (**17%**). Од неисполнетите мерки, **5 мерки (22%)** се во насока на исполнување, **5 (22%)** се неисполнети, **2 (9%)** се движат во спротивна насока, а за **7 (30%)** нема доволно јавно достапни податоци.

Напредокот е концентриран во неколку видливи мерки, додека системските мерки за младинска вработеност, дигитален пристап, практична работа и локална младинска инфраструктура заостануваат.

ПРОБЛЕМ

Владините ветувања за младите треба да се претворат во мерливи политики што реално го подобруваат младинскиот стандард, односно можностите за вработување, домување, образование, дигитален пристап и младинско учество. По половина од мандатот 2024-2028, дел од највидливите ветувања се реализирани, но кај голем број системски мерки нема доволен напредок или јавно достапни податоци.

Недостигот од податоци не е доказ дека една мерка не е спроведена, но е сериозен предзвик за јавната отчетност и транспарентност. Без објавени индикатори, рокови, буџетска реализација и број на корисници, граѓаните не можат да утврдат дали политиките ги постигнуваат најавените резултати.

ЦЕЛ

Целта на овој бриф е да го оцени степенот на спроведување на мерките за млади во првите две години од владиниот мандат и да ги издвојува областите во кои е потребна реализација до крајот на 2026 година или утврдување на методологија за мерење на податоците.

МЕТОДОЛОГИЈА И ПОДАТОЦИ

Младинскиот образовен форум (МОФ), во рамки на проектот „Граѓански надзор: Премостување на јазот помеѓу политичките ветувања и остварувања во четири развојни области“, заедно со Finance Think, Македонскиот центар за граѓанско образование, Здружението на млади лекари и 360 Степени, ги следи мерките за млади од Програмата

на Владата 2024-2028 и поврзаните владини стратегии.

Следењето опфаќа 23 мерки во две тематски целини: младинска вработеност и младински стандард. Користени се официјални документи, буџетски ставки, акциски планови, одговори по барања за слободен пристап до информации, јавни соопштенија, медиумски написи и (не) официјални изјави од претставници на институциите.

Ограничувањата се поврзани со нееднаквата достапност на институционални податоци, различната природа на мерките и неможноста краткорочно да се измерат ефектите на дел од долгорочните политики.

РЕЗУЛТАТИ

1. Кумулативна слика: за една третина од мерките нема податоци

9 од 23 мерки (39%) имаат позитивен статус: 4 се исполнети, а 5 се во насока на исполнување. Наспроти тоа, 5 се неисполнети, 2 се движат во спротивна насока, а за 7 нема доволно податоци. Тоа значи дека за 61% од мерките сè уште нема потврдена позитивна траекторија.

2. Исполнетите ветувања се видливи, но претежно институционални или еднократни

Во првите 2 години се издвојуваат 4 исполнети мерки:

1. Создавањето на Министерството за социјална политика, демографија и млади;

2. Формирањето центар за истражување на младински прашања во рамки на Министерството;

3. Доделувањето ваучери од 250 евра за електронски уреди за студенти; и

4. Операционализирањето на проектот „Купи кука за млади“.

Ваучерите за студенти се реализирани по одложувањата во првата година. 846 милиони денари реализација во 2025 година, наспроти 769 милиони денари предвидени за мерката. „Купи кука за млади“ е воведена во 2025 година, но за целосна оценка на ефектот треба редовно да се објавуваат бројот на корисници, исплатените средства и географската распределба.

Овие резултати се значајни, но не ја надоместуваат бавната реализација на мерките што бараат законски измени и меѓуинституционална координација.

Графикон 1 - Статус на мерките за млади.

Статус на 23 следени мерки за млади

3. Младинска (не)вработеност

Стапката на вработеност на младите на возраст 15-29 години се зголемила од 35,5% во 2024 на 36,1% во 2025 година, но се намалила на 34,5% во првите две тримесечја од 2026 година. Бидејќи последниот податок е само за првите две тримесечја од 2026, не може да се извлече конечен заклучок за целата 2026 година, но траекторијата не покажува стабилен напредок кон ветената цел.

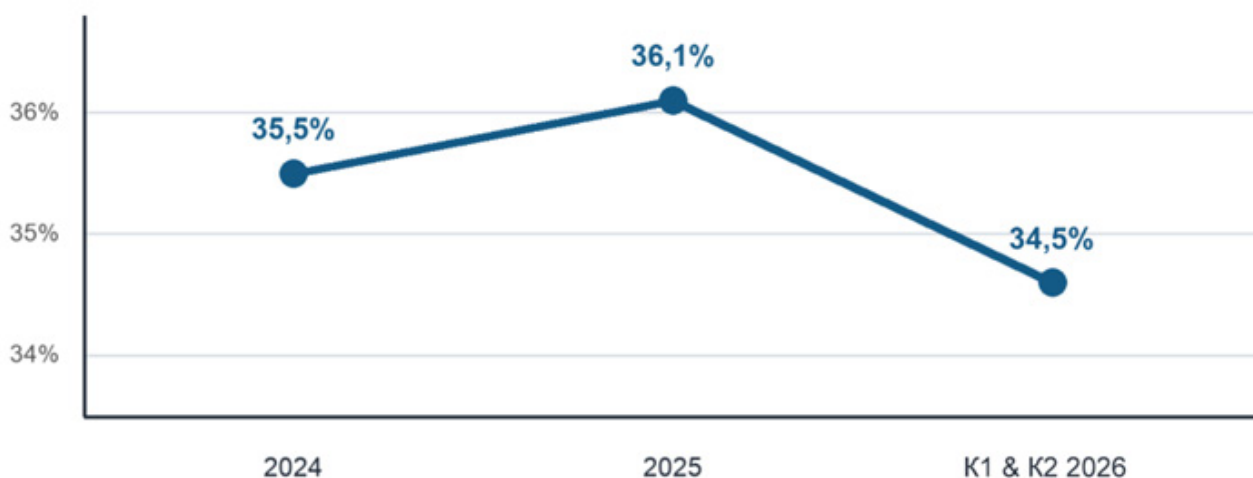
Кај обуките за дигитални вештини, од ветените 5.000 обуки се евидентирани 735 обучени млади во 2024 година, додека во 2025 година не е реализирана ниту една обука.

Истовремено, сè уште нема законска можност секој студент да работи со скратено работно време, ниту јасно воспоставен систем за волонтирање и практична работа во јавните институции.

За претприемничките иницијативи за младинско вработување во 2025 година се прикажани 615 милиони денари, но нема јавно достапен преглед на бројот на поддржани проекти, реализираниот износ и резултатите за вработување. Без овие податоци, буџетската алокација не може да се изедначи со постигнат ефект.

Графикон 2 - Стапка на вработеност на младите. Последниот податок е просек за првите два квартала од 2026 и не е целогодишен просек.

Стапка на вработеност кај младите (15-29 години)

4. Младински стандард: дигиталните мерки доцнат, а локалната инфраструктура стагнира

Нема потврдена реализација на М-апликацијата за младински стандард, бесплатниот интернет во студентските и ученичките домови, библиотеките, читалните, младинските центри и факултетите. Овие мерки се директно поврзани со секојдневниот пристап на младите до образование, информации и јавни услуги.

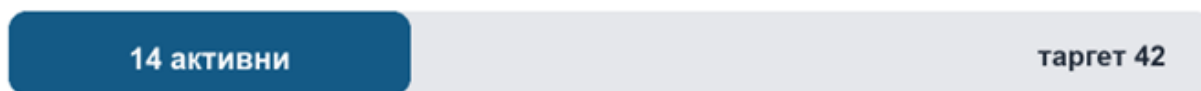
Бројот на активни локални младински центри останува 14 во двете следени години, наспроти таргетот од 42 центри во Националната стратегија за млади 2023-2027. Отворањето нови центри не довело до нето-раст, бидејќи паралелно престанале да работат други центри.

Кај кариерното советување има квантитативен напредок: во 2025 година се евидентирани 6 кариерни центри на државните универзитети и 108 во средните училишта, а во 2026 бројот во средните училишта се зголемил на 111. Следниот чекор е да се провери дали центрите реално обезбедуваат достапни и квалитетни услуги, а не само дали се формално воспоставени.

Реконструкцијата на студентските домови продолжува во рамки на проект вреден околу 25 милиони евра за сите 9 државни студентски домови. Домовите „Стив Наумов“ и „Кузман Јосифовски-Питу“ се во напредна фаза на реконструкција, а за ученичките домови во Буџетот за 2025 се предвидени 9 милиони денари.

Графикон 3 - Локални младински центри

Локални младински центри: остварено наспроти таргет

Остварени се 33% од таргетот; бројот останал непроменет во двете следени години.

5. Поддршка за земјоделство и домување: мерките постојат, но резултатите не се доволно мерливи

Мерката 112, која обезбедува грант од 10.000 евра за млади на возраст 18-40 години што првпат почнуваат земјоделска активност, останува активна. Дополнително е најавена помош од 100.000 евра за млад брачен пар што ќе се пресели во рурална средина и ќе се занимава со земјоделство. Сепак, за ветувањето за 5.000 нови млади земјоделци до 2028 година нема мерливи податоци за напредокот.

И кај „Купи кука за млади“ воведувањето на мерката треба да биде проследено со податоци за опфатот и ефектот. На теренското истражување со граѓаните за достапноста и потребата од владините ветувања, 80% од испитаниците ја поддржале потребата за подобрување на условите за домување, 63% ја поддржале мерката „Купи кука за млади“, а 73% финансиската поддршка за млади претприемачи. Тоа покажува дека јавните приоритети се јасни.

Клучна е реализацијата да биде мерлива и транспарентна.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ

Двегодишниот пресек покажува ограничен и нерамномерен напредок. Реализирани се неколку видливи институционални и материјални мерки, но најголем дел од системските ветувања сè уште немаат потврдена позитивна траекторија. Особено загрижуваат падот кај младинската вработеност во првото тримесечје од 2026, прекинот на обуките за дигитални вештини, стагнацијата на локалните младински центри и големиот број мерки без доволно јавни податоци.

МОФ ги упатува следните препораки:

1. **Транспарентен план за сите 23 мерки.** Владата да објави единствена табела со индикатор, почетна вредност, годишен таргет, буџет, реализиран износ, број на корисници, одговорна институција и рок за секоја мерка, со квартално ажурирање.

2. **Итна операционализација на дигиталните мерки.** До крајот на 2026 година да се утврдат рокови и буџети за М-апликацијата, е-библиотеките и бесплатниот интернет во институциите што ги користат младите.

3. **План за младинските центри до таргетот од 42.** Да се утврдат годишни цели, минимални стандарди, кадровски и финансиски ресурси и механизам што ќе спречи затворањето центри да го поништува напредокот.

4. **Корективна патека за младинска вработеност и дигитални вештини.** Да се објави годишна стратегија за достигнување на целта од 70.000 вработувања и конкретен план за надоместување на заостанувањето кај 5.000 обуки, со податоци за завршени обуки и последователно вработување.

5. **Законско регулирање** на студентската работа и практичното искуство. Да се овозможи работа со скратено работно време за студентите и да се воспостави јасна рамка за волонтирање и практична работа во јавните институции.

6. **Следење на ефектите**, не само на алокациите. За ваучерите, „Купи кука за млади“, поддршката за претприемништво и земјоделските мерки да се објавуваат бројот и профилот на корисници, исплатените средства, регионалната распределба и резултатите.

Проектот „Премостување на јазот помеѓу политичките ветувања и остварувања во четири развојни области“ е поддржан од Владата на Швајцарија преку Цивика мобилитас.

Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Младински образовен форум и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на владата на Швајцарија, Цивика мобилитас, или организациите што ја спроведуваат.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

**МЛАДИНСКИ
ОБРАЗОВЕН
ФОРУМ**
**YOUTH
EDUCATIONAL
FORUM**

**MACEDONIAN
CIVIC
EDUCATION
CENTER**

